Број 192. У Новом Саду у петак 3. (16) септембра 1910. Година XLV.

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Појединим бројевима од петка цена је: за целу годину 2 круне, на целу годину 4 кр. за остале земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 9

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Зајам од 560 милиона круна.

Не само у Угарској, него се у целој Европи говори данас о зајму, што га је хтела да подигне Угарска у Француској. Тај је зајам од 560 милиона круна.

Зло је то, кад неко мора да узима зајам. Али је много веће зло кад неко тражи зајма, а не дају му га. И за појединог човека је то брука. Али за државу је то још већа брука.

Док је још била мађарска коалиција на влади, решено је да се подигне тај зајам. Стара влада је затражила тај зајам у Француској, и ствар је већ била у начелу свршена.

Тада су дошли избори. Сви ми знамо како су текли ти избори. Било је претње, мићења као никад до сад. Куен Хедервари створио је већину посланика без већине народа

И нема више озбиљна разговора о томе, да хоће опште и тајно гласање; нема више разговора о самосталној угарској банци, о угарском самосталном ђумруку. Напротив, говори се само о повишењу броја регрута, о повећању војених трошкова, о градњи убојних бродова и т. д. А на управи наступила је самоволја, и незадовољство народа је очигледно.

Друга је била Угарска пре годину дана, а друга је сад. Била је друга по мислима, по начелима. Другим путем је гредила пре, а другим путем хоће данас

То је било од утецаја на онај зајам од 560 милиона круна, што га тражи Угарска. Овда за време прошле владе, Француска је хтела да даде тај зајам И она је држала у приправности многе стотине милиона, да их даде Угарској, ако се на крају ове године створи у Угарској самостална банка.

Данас је Француска одбила и онај зајам од 560 милиона круна. Куенова влада се узневерила. Није могла да верује у то. Грчевито се хватала да јој тај зајам даде Француска. Осећала је бруку што ће је постићи, ако тамо зајма не добије Но сва напрезања нису помогла И сад кад и после тих напрезања није успела, брука је само већа.

Сматрају, да је то брука по данашњу владу. Али није то. У првом реду је то брука по Угарску. Разуме се, да је Куенова влада и њен рад изазвао ту бруку.

Говоре, да су упливни људи из мађарске независне странке израдили били у Француској зајам. А гле, кад је дошао Куен, Французи се попишманили? Али јевгро ствари није у томе. Није то због људи, па да су једни Французима милији, а други нису.

Кад неко даје новаца, и кад се тиче многих милиона, тај не даје према томе, да ли му се један боље допада од другог И да ли је с једним пријатније разговарати но с другим. Кад се даје новац, и то тако велики новац, онда се та ствар решава према томе: Је ли довољно сигуран онај, који даје новаца. Тако су радили и у Француској. И кад је то тако, шта излази из тога?

Излази из тога, да је Француска хтела да даде новац Угарској, која се отима напред. Хтела је да даде новац Угарској, која је т е ж и л а д а б у д е с в о ј а: да оснује самосталну банку, самосталан ђумрук, и тиме учврсти економски напредак и државе и народа у њој. Его зашто је Француска била вољна да даде Угарској новаца. А не каже за љубав или за инат.

Но кад се у Угарској промениле прилике; кад је дошла влада и већина у сабор, која неће самосталну угарску банку, неће самосталан ђумрук, већ хоће економско ропство Аустрији, онда је врло природно да таква Угарска не може имати поверења на страни; да људи, који имају новаца, неће свој новац да дају таквој Угарској, јер таква Угарска не иде напретку него назатку.

Уз то је у овај мах у Угарској лажан парламентаризам. Народ хоће једно, његови посланици раде друго. А то ће пре а после довести до великих трзавица и судара.

Его, зашто нам Француска данас неће да даде новаца! А то сведочи, да је по мишљењу Француске Угарска данас на странпутици и иде у стрмоглав.

У томе је највећа брука по данашњу Угарску. И ко год има очи, требао би то да види. И ко год има уши, требао би то да чује. Крајње је време да ударимо другим путем, јер не само у Француској, него у целом свету превлађује мисао, да ћемо сигурно пропасти на оном путу, којим смо пошли.

Нови Сад, 3. септембра.

Прилике у Хрватској и Славонији Бан Томашић и хрватско-српска коалиција не престано говоре о могућности споразума. Међутим дела говоре, да до споразума неће и не може доћи. Како бан тако и коалиција истичу своје кандидате у разним срезовима. Сад је и др. Миленко Марковић у Пакрацу добио противкандидата Тај је Светозар Грубић, сремски поджупан, који је некада био котарски предстојник у Пакрацу, па је 1902 године двапут изабрат за посланика у српском народно-црквеном сабору. Бан Томашић је уверен, да ће Грубић срушити Миленка Марковића, самосталца. Бечки лист „Цајт“ тврди, да је закључак коалиције објава рата бану Томашићу, нарочито због тога, што су у коалицији остали Прибићевић и другови. Један коалицијонаш пише у „Најес Пестер Журналу“, да коалиција није могла искључити из своје средине Прибићевића и другове, који су се с њоме истрајно борили у свима питањима. Бан Томашић није свој захтев оправдао земаљским интересима, него је изнео чисто личне разлоге, а те разлоге коалиција није могла уважити. Из Осека јављају, да ће славонски праваши под вођством Пинтеровића и Најмана иступити из коалиције и отворено се прикључити бану Томашићу. Они ће бити јевгро будуће

ПОДЛИСТАК.

ПИЋЕ И БУБРЕЗИ.

Најопасније штеточине људскога рода су алкохолна пића — била она у облику пива, вина или ракије. Сатру и најјачем човеку снагу и здравље; угасе у њему и последњу искру оне божанске ватре, која треба свакоме у души да тиња . . . и понизи га тако, да је гори и од најгоре животиње. Болест, мука, сиротиња, беда срмота, очајање, грех и злочин су њихови верни пратиоци, а клетва потомства или пропаст и уништење читавих породица и племена њихово обично дело.

У низу разних болести, које пиће изазива, истичу се и неколико врста бубрежних болести О њима се до сада мало говорило и знало — осим међу лекарима — и ако су тако честе и опасне, да људима велике јаде задају. Због тога ће добро бити, да и у томе правцу уђемо у траг нашем заклетом непријатељу — пићу, не би ли се како од њега одбранили.

Јамачно већ многи од вас знају да су бубрези нека врста цедила нашега тела. Главна им је задаћа, да га очисте и ослободе од оних састојака, који се после прераде или управо сагоревања хране у ћелијама задрже и гомилају — од прилике исто онако, као што се у пећи нагомила пепео, ако га с времена на време не износимо. Разуме се, да би већ само то нагомилавање непотребних састојака сметало правилним обавама нашега тела и изазивало у њему необичне појаве — као што би најпосле и нагомилан пепео загушио ватру у пећи. А кад још додамо, да су ти заостали састојци у исти мах и жестоки отрови, онда ћемо ласно увидети, да од њих може бити опасности по наше тело и здравље. Њих се, дакле, ваља што пре опростити, а посао ско тога врше бубрези Крвљу и соковима се ти отрови из ћелија исплачу и излуже, а из крви и сокова процеде их бубрези у облику мокраће, коју онда човек с времена на време — „пушта“. Где бубрези ту своју задаћу правилно врше ту ти отрови не остају у телу, а где се та важна радња ма на који начин поремети или сасвим омете, ту може доћи до озбиљних последица и по здравље и по живот.

Велики непријатељ реду и раду у бубрезима је свако алкохолно пиће. Зато се врло често дешава, да пијанци и неуморени људи захвате ову или ону болест бубрега од које после дуго болују па обично и умру. Како до тога дође, показаћу вам неколико примера.

Већ би за бубреге био необичан и напоран посао, ако би човек из дана у дан по два или три пута више какве течности (обичне или киселе воде, млека, сурутке и т. д.) у себе примао, него што му је потребно. Зато у таком случају и не мокри двапут или трипут на дан као обично; зато и не помокри свега за 24 сата 1200 до 1500 гр. мокраће, него га једнако „тера — тако да „мокри на оке“. Сва та велика количина течности, или бар највећи део њен, мора кроз бубреге проћи — мора се кроз њих процедити — а то је за њих посао, који би их убрзо толико заморио и изнурио, да би временом морали издати, малаксати и у својој радњи попустити. А чим би они попустили или издали, попустило би наравно и оно исплакање отрова из тела и дошло би до озбиљних појава. Зато се таке болести често јављају код пијачице, а нарочито код правих пивопија. Међу њима има их и таких, који н. пр. из дана у дан попију по 10, 20 и више ока пива, па том силном течности у у брзо заморе своје бубреге у толико, да морају оболети.

За бубреге је још опасније, ако човек редовно, или по каткад — али по више — пије пиће које још није сасвим „сазрело“, т. ј. пиће, које или није „преврило, него још реска“, или се још није „укртило“, да „пену сече“, или „на квасац“ и „добру мирише“, и т. д. — као што је н. пр. „младо пиво“, „ново вино„ и скоро печена ракија. С таким пићем у носи човек у своје тело поред оне велике количине течности, још и неке друге састојке, који дражe бубреге, па тиме у њима изазива јаче и живље лучење мокраће, те их мори, слаби и упропашћује. То је тако проста и обична појава, да ју је готово

владине странке. С њима ће се удружити бивши чланови Куенове странке, који ни су престарели. Хоће ли са Пинтеровићем врећи у банову странку Васа Муачевић, Шандор Поповић, др. Душан Поповић и још неки самосталци, не зна се још јер о томе није ништа још јављено, али вероватно је.

Према томе имаћемо у Хрватској и Славонији две владине странке. Једна је, коју бан Томашић сам ствара, а друга је коалиција, која му се намеће, али коју он неће да прими у целини. Ни од једне а ни од друге н ма народ шта да очекује. Обе се отимају само за власт, а народ им је девета брига Стога народ треба добро да отвори очи, па на изборима да поклони своје поверење својим истинским пријатељима. Српска народна радикална странка једина је српска странка, која се одлучно и неустрашиво бори за права српског народа, стога треба народ њеним кандидатима на изборима да поклони своје поверење. Нека се не води за онима, који су већ ступили или се нуде да ступе у Томашићеву службу, а то су сам сталци и Куеновци. Сви су они једнаки, разлика је само т међу њима, што Томашић и Куен неке неће да приме у своју службу, јер их не требају.

„Хајдучко суђење“.

„Браник“ силом хоће да докаже, да је у ствари Јована Узелца саборски одбор донео коректно решење. Узелац је, наиме, осуђен био у војништву, те „Браник“ каже, да је то свеједно ко суди. Главно је питање, да ли је неко осуђен. Тако „Браник“! Али „учени“ људи „Браникови“ не могу да увиде, колику су глупост избацили, када тврде, да је главно питање, је ли ко осуђен

Не! Није то главно питање него је главно питање: Због чега је неко осуђен. Да ли осуда садржи у себи губитак грађанске части за дотичног осуђеника. Питање је дакле, да ли је изречена „Capitis deminutio“ т. ј. губитак части?

Губитак части спојен је са злочинима који се злонамерно чине. Мора бити дол зности и намере и у извршењу. Не намерант ј. кулпозни деликт учин не повлачи и не може повлачити за собом „capitis deminutionem“; дакле губитак грађанске части.

Исто тако не може ни дисциплинарни преступ бити узроком губитку части.

А Јован Узелац није суђен због криминалног дела, него због преступа војничке дисциплине У томе је случају дакле војнички суд судио као дисциплинарни суд Што војнички суд имаде овлашћење због дисциплинарног преступа осудити окривљеника чак и на смрт, то лежи у природи војничке службе! Али ту није у питању грађанска част окривљеникова.

По ратноме праву и закону не могу се мерити грађанске кривице Ратно је право скроз формалистично. Дешавало се и то да је генерал одустао од извршења добивене заповести и силом прилика учинио расположење на своју руку и сопствену одговорност Строго ратно право са често свога формалистичког гледишта суди таковоме генералу и уопће војнику, а та је осуда често: смрт, али — разуме се — само због тога, да се задовољи формалистици војничкога закона. И после проглашене смртне пресуде — ако је учињено самостално расположење успешно било — такав генерал добије не само помиловање, него и највеће одличје и буде унапређен.

Зар се за таковог војника може казати, да је починио злочин и да је изгубио своју војничку част?

То би само они око „Браника“ могли у својој тупоглавости рећи.

Озолико смо сматрали за нужно разложити о овој ствари, а ако им није ни ово доста, проговорићемо опширније.

Нови Сад, 3. септембра.

Избор будимског владике. Пре кратког времена јавили смо, да неки пештански листови истичу Стевана Чамприга, конзисторијалног бележника у Сентандреји, као најозбиљнијег кандидата за будимског владику. „Аз Ујшаг“ је јавио, да су његову кандидатуру прихватиле и владике. Видицки је на то у „Бранику“ цикнуо од бола и написао: да лист „Аз Ујшаг“ пипа бйло у корист Чамприга, али нада се, да неће синод њега прихватити.

Из будимске епархије јављају нам, да ће се тамо одржати збор у корист Чампрагове кандидатуре, да се тиме посведочи, да њега и народ жели. Поред свега тога пештански листови донеше списак свих кандидата за владичанску столицу у Будиму Кандидати су ова господа: Др. Владимир Димитријевић, архимандрит у Месићу, Георгије Видицки, архимандрит у Ковиљу, др. Чупић, архимандрит у Шишатовцу (Палчикин кандидат), др. Зубковић, конзисторијални бележник у Темишвару, Илларијон Зеремски дворски архимандрит у Карловцима, Димитрије Бранковић, архимандрит у Беочину и Исак Дошен, архимандрит у Бездину. Чамприг се ту не спомиње, а тврди се, да највише изгледа имају Димитријевић и Видицки, јер имају најмоћније пријатеље.

Нови Сад, 3. септембра.

Изборна борба у Хрватској и Славонији. Загребачки листови јављају, да ће се у Грачацу кандидовати за посланика у хрватско-славонском сабору Адам Прибићевић То значи, да су самосталци одбацили Пају Обрадовића, доскорашњег посланика. На исти је начин Адам Прибићевић изгурао дра Мандића из српског сабора Гаша Девић, бивши посланик Куенове странке, кандидоваће се у Вргинмосту или на Удбини. Говори се, да ће се у Вргинмосту кандидовати и парох Милић из Стјепана. У Двору се кандидује др. Богдан Стојановић. — Избори ће бити између 10. до 12. октобра о. г. по нов. кал. — Самосталци се надају, да ће њиховог кандидата у Илоку извући Хрвати, који имају око 900 бирача.

Политички преглед.

Патријархатска народна скупштина. У прикос свима мерама, које је турска влада била преузела, да спречи одржање патријархатске народне скупштине, ова је ипак одржана То се сматра као пораз турске владе. Из турских владиних кругова и тичу, да је полиција најглавнији кривац, што се та скупштина могла одржати Кордон полицијски, пошто изасланике није познавао, пропустио је, да се многи многи од њих прошуче, да је био довољан број да се скупштина одржи. Скупштина је пружала величанствен утисак. Десно од патријарха Јоахима, пред којим је лежало златно инвенцијско седело је око 25 митрополита, а с леве стране у још већем броју с етовни саветници и бирани изасланици. Патријарх Јоахим држао је врло значајан говор и изразио своје уверење, да ће турска влада увидети своју погрешку и поправити неправду. Наћиће пута и начина да се отклоне све повреде једнакости и слободе а нарочито повреде повластица патријархатских Скупштина је усвојила предлог, да свој рад одгоди до 23 о. м. п н. а дотле да патријархат учини кораке вод владе, да се све сметње отклоне, које врећају законитост и право скупштине.

Полиција је ухапсила петнаест изасланика, који су хтели да иду у народну скупштину, а пустила их је на слободу, кад су дали писмено од себе, да се одричу мандата за ту скупштину. Задржала је у затвору Спатариса, који није хтео ту изјаву да потпише.

Кад је седница народне скупштине закључена, и изасланици напустили патријарашки двор, полиција је ухапсила још њих деветорицу изасланика, одвели их на коли под стражом и стрпала у затвор војног суда који ће им судити Из полицајских кругова јављају, да ће бити ухапшени и војном суду предати и други изасланици, који су у народној скупштини учествовали. Кад је патријарх Јоахим сазнао о хапшењу изасланика, попретио је министру правде, да ће затворити патријаршат и све грчке цркве у Турској, ако ухапшене не пусте на слободу. Министар правде лаконски је одговорио, да ће се влада безобзирно послужити законом Међу грчким становништвом Цариграда врло је велико незадовољство, и грозничаво се очекује даљи развој ствари. У Грчкој су вести, о покушају да се спречи састанак патријаратске народне скупштине, изазвале силну узрујаност. Листови оштро протестују против таковог поступка, који вређа свете осећаје Грка у Турској, и то може бити од тешких последица.

Отварање грчке велике народне скупштине. Велика грчка народна скупштина јуче је свечано отворена. Грчки краљ отворио је скупштину свечаном беседом Истакао је, како је народ поздравом сазива велике скупштине доказао, да жуди за тим, да се неповредиво одрже уставан поредак и снага државе. Народ је уједно доказао, да хоће да промене многе законе и зато је бирао посланике за ову скупштину. „Од срца вас поздрављам — рече. Радост ми је тим већа, што претстављате праву вољу народа и што пружате јемства за озбиљан рад, који вас чека Народ грчки је овим изборима доказао своју зрелост. Господо посланици! Посао вас чека врло тежак, али сам уверен да ћете и знање и труд, па и љубав и пожртвовање према отаџбини вашој уложити, да те тешке задаће успешно решите И тако ће те успоставити политички ред и остварити најсветије идејале свог народа.“ — Седници овој присуствовали су и Венцелос и Пологеоргис, који су бурно поздрављени — У народу је одушевљење за састанак ове скупштине врло велико, и народ је уверен, да ће скупштина створити лепшу будућност Грчке.

Вести из места и са стране.

Месни збор српске народне радикалне странке у Ср. Карловцима.

Месни одбор радикалне странке у Ср. Карловцима сазвао је у Карловцима збор,

---

сваки од нас сам на себи искусио. Зар их је мало међу нама, који су н. пр. од „млада пива“, од „нова вина“ или од „ракије из цбања“ страдали: — који су после таке једне пијанке много или тешко мокрили; болове и грчеве имали; па по гдекад и коју озбиљнију појаву запазили? А колико је њих, који су то превидели?

Има људи, који радо пију зачињена и замирисана пића — н. пр. разне насађене ракије — а баш те врсте пића школе бубрезима. Таких пића има и код нас врло много под именом разних „стомаклија“ и „настојака“. Али поред дејства на мозак таке врсте напитка дејствују нарочито као јака драж на бубреге, и ремете им рад тиме, што успоре у њима оптицање крви, а тиме и промет материја. Тај застој у оптицању крви и промету изазива у бубрезима временом разне промене, а са променом и разне кад лакше, кад озбиљније болести.

Али највећа опасност за бубреге је ипак сам алкохол као главни саставни део свих алкохолних пића. Он је отров свима органима човечјег тела, па и бубрезима. Пролазећи непосредно кроз њих мења им, а делимице и сатире њихове главне саставне делове, од којих управо зависи њихова радња — ћелије-раднице Том променом у ћелијама мења се и целокупан састав бубрега, а с њиме и снага њихова у раду. Они постепено слабе и ослабе, па најпосле баш и сасвим изнемогну. Последица тих промена је: обично запаљење бубрега са боловима, „крвомутњом“ и другим невољама, а у каснијим стадијама бледило, подбухлост, водена болест, тровање крви мокраћом, „запрла вода“, слепило, грчеви, фрасеви и т. д. — све, дакле болести и појаве, које су веома озбиљне природе. Ко једном до њих дође, ретко их се опрости.

„Здравље“. **Др. М. Јовановић-Батут.**

и то прекосутра, у недељу, 5. (18) о. м у просторијама гостионице код „Кир Мите“, у 3 сата по подне На збору ће се претрести прилике у српској народној црквеној автономији, и биће говора о истицању кандидата.

— Црквени одбор у Карловцима створио је бирачку листу на арнаутској основи. Избрисао је на пр. једног радикалног бирача, који је био осуђен због преступа са 20 круна, а увео је у бирачку листу бираче српске самосталне странке који су били осуђивани због најтежих злочина. И увео је у бирачку листу све патријархове послужитеље семинара, који нису никад до сад уплаћивали парохијал а једино на тој основи, што су прешли 24 године

Збор у недељу сазван је по жељи радикалних бирача и биће врло добро посећен. На тај збор ће доћи више чланова средишне управе српске народне радикалне странке са стране.

Варваринска прослава.

Извештава се публика која се интересује за ову прославу, да је министар грађевина одобрио подвоз на железници у пола цене на свима линијама Ко би желео доћи, платиће полазној станици целу карту, која ће му служити за повратак. Повластица важи за одлазак у Ћићевац, који је железничка станица за Варварин, 4. и 5. септембра, а за повратак 5. и 6. септ. За све возове сем брзих. Од Ћићевца до Варварина иде се на колима и пешице, јер удаљење износи 5 км. Брзи возови не стају у Ћићевцу већ у Сталаћу који је удаљен од Варварина 8 км. Из Београда до Ћићевца и натраг поред редовних возова пустиће се у саобраћај и један специјалан воз, који полази из Београда 4 септембра у 10 сати увече и стиже у Ћићевац око 6—7 сати пре подне у недељу и враћа се из Ћићевца у 9 сати увече, у Београду је после 12 сати.

Куд се дева Немањино благо?

Сљедећа „Слобода“ добива из српских кругова у Задру ове редове: Ових дана јавно се овде у Задру пита: Шта је са народним фондовима, којима управља наша конзисторија? Сумња је основана, да је тих фондова нестало без трага у износу од преко 200 хиљада круна. Пре десетак година, док је у Задру излазио „Српски Глас“ било је у њему штампано више чланака, из којих су изнесене необорице чињенице, којима се доказивало, да је део фондова некуд ишчезнуо. На ове озбиљне чланке није се никада нико одазвао са стране конзисторије Државно одветништво није се макло да истражује у чему је ствар јер се радило о високим и превисоким личностима. Владици Милашу пошло је за руком у новије доба да завади попове са калуђерима, нека се међу собом даве и кољу, а њега са фондовима оставе на миру. И тако је то ишло даље Сад је ова брука пукла, и новине су почеле ствар да износе на јавност. Међутим је Милаш отишао у Беч, и већ су неке новине донеле, да су новци на месту.

Врла умереност оца Валеријана.

О „умерености“ оца Валеријана причају се читаве бајке, и он се заиста труди, да их свеновим пригодама освежава. Када сам недавно опет прочитао о такој његовој једној „умерености“, паде ми на памет прича о једном шокачком проповеднику. Он није могао пре проповед држати док није сишао на њега свети дух, али не с неба већ из боце пуне добре шљивовице. А и сам проповедник био је без сумње из какве добре сремске шокачке општине, где је шљивке изобиља било. Кад год је тај проповедник хтео у цркви проповед да држи, спремио је на предикаоници једну добру флашу, добре старе шљивовице, и онда је овако почео призивати светог духа: Дизао је руке више главе са речима: „Опих сја“! Затим се спустио доле у предикаоницу и повукао добро светог духа из флаше Тако је у три маха призивао светог духа са неба и из флаше. На послетку кад призва и по трећи пут, са речима: Опих сја!, но не вином и ракијом, но напитјем светог духа са висине, отпоче проповед о светом Петру. На несрећу у цркви му био и слуга. И кад проповедник у проповеди изговори: А шта рече Петар? Слуга помисли да он њега пита: Шта рече Петар? те скрушено и гласно одговори: Вели Петар да вам не да више меса на вересију, док му стари рачун не платите.

Тако је и са нашим оцем Валеријаном. И на њега наилазе свети дуси, али одоздоле Зато он и види по две три саборне цркве од једне. То нас још потсећа јако на један истинити догађај из 1860-тих година У једном банатском селу била су два рођена брата — пастори. Петар, старији, био је врло ваљан и примеран свештеник. Млађи, Мито, истородна слика нашег преподобног оца Валеријана. Никад није пио из празног, и у сљед тог дерног пића, често је починио свашта. Поп Пера му често рече: Мито брате, држим да ћеш ме као старијег брата и сапароха послушити и примити срцу мој братски савет. Ти, брат Мито волиш да пијеш и опијаш се јако. У том блудном стању прекорачујеш правила пристојности и чиниш саблазни Саветујем ти, као старији рођени брат твој, да се при пићу држиш свог правила: Кад идеш у чију кућу, било на свечаре или другом приликом, где знаш да ћеш пити ти изабери једну ствар, која пред тобом стоји, те кад ти у пићу дође онај тренутак, да од те ствари буду две или три, а ти онда брате беж' кући. Тако ћеш, Мито брате, избећи многе неприлике и срамоте у твом животу. И то Мита на послетку послуша свог брат Перу, и постаде примеран свештеник. Преподобном оцу Валеријану, причан је већ овај догађај, али која вајда, кад он не воли свети дух одоздоле. Зато и по улицама прво види две три саборне цркве. И кад опијен светим дусима одоздоле, леже у постељу, и не сања о бесмртности душе, већ о иришком срезу за свог слатког брата Светозара. — Валеријану, вазда пијани мученичe, тебе не исцели ни Господ ни Роми Даба.

Ђ. Ромац.

Колера

Никако да престане ова опасна зараза, него сваки дан стижу вести о наглом ширењу колере То је нагнало власти, да употребе сва могућа средства, да би спречили даље ширење колере. Главни физикус у Будимпешти саветовао се са лечницима железнице и дунавског пароброда друштва и с њима се споразумео на који начин да се бране од колере. Осим тога издао је градоначелник позив, у ком поучава грађанство на који начин да се чува од колере. Министарство унутрашњих послова издало је званичан извештај о резултату бактериолошког испитивања По томе су данас од двадесетдеветог случаја код петнајест утврдили колеру Јуче је пет пријављено о смртним случајевима. У Весприму се у убогом дому разболела Јелена Папаи. Пренета је одмах у болницу, а соба и остали чланови тог дома одмах су дезифицирани. И код 69 пуковније у Печују се разболео један војник под сумњивим знацима. Истрагом се доказало, да је пио воде из Дунава. Одмах су издата најстрожија наређења, да се не би колера и даље ширила међу војницима Тај војник је одмах одвојен и уопште цела два батаљона су стављени под лечнички надзор. У Калафату (Румунија) је ово дана умрла једна жена под сумњивим знацима. Јамачно је узрок смрти азијатска колера. У Галацу је тако исто умро од колере један намештеник код паробродске агенције. У Турској се такође нагло шири колера. Шеснаест војника разболело се под сумњивим знацима и од њих је већ до сада пет умрло. На пароброду који је стигао са исељеницима у Њу-Јорк, више путника се разболело под сумњивим знацима. У Бечу није констатован нов случај колере У Мариенбургу (Немачка) је званично утврђена колера. До сада је четири човека умрло, а тројица су болесна.

Читуља.

У Адашевцима је умро честити председник црк. општине, Милован Миљеновић. Он је био граничар, старешина добре задруге. Покојни Милован био је одушевљен радикал и учествовао је у политичкој борби живо. Адашевачку је општину унапредио. — У Старој Пазови је умр'о Срета Тешић, отац нашег пријатеља и једномишљеника, дра Радивоја Тешића. Покојник је био вредан човек и добар Србин. Учествовао је у нашој јавној борби од Милетићева времена па све до наших дана као члан радикалне странке. Није био школован, али је био просвећен човек и док није пао у болест, тешко му се омакла која српска књига, да није купио и прочитао. Зато је био саставио угледну књижницу, каквих је било мало у приватних људи.

Честитим покојницима лака била црна земља и вјечнаја памјат!

Летом у смрт

Као на длану стоји, да сударима на железници много више плаћају главом годишње, но што до сад платише летом у ваздуху. Лако је рећи и зашто. Јер да је и ређих судара железничких возова, но пада крилатица са висине, ипак ће бити више унесрећених на железници. Железница носи силу путника! Крилатица пак ако падне, однеће главу једноме, може двојици, а може и неколицини. Више од неколицине, не може обична крилатица да носи Према овом, сразмерно броју путника може бити несреће и на железници и на крилатици. Израчунише, да је смрћу летихерског крилатића Николе Кинета, до сада, од године 1909 и ове, шеснаести смртни случај. То је смрт оних који кружаху по ваздушном царству, те падоше са висине. Л том у смрт

Како живи Лав Толстој.

Гроф Лав Толстој и поред своје велике старости још је увек свеж и чио. Свако јутро устаје у седам сати, па се два сата шета, затим ради до једног часа по подне. После доручкује и иде јахати Кад се са јахања врати, пише све до вечери. После вечере разговара са својим пријатељима, а кад кад игра и шаха. Толстоју често долази у посету професор конзерваторијума и тада се приређују концерти. Толстој не једе меса, јер мисли, да није право, да човек убија животиње, једино из разлога, да се њоме наслађује. Човек рани разне животиње само зато, да их после осуди на смрт Толстоја посећују сваки дан до двадесет просјака Кад Толстој изађе, са сваким се разговара и дели им мало новаца. Толстој није задовољан са својим животом. Он би желео да живи без сваке послуге, јер мисли, да није лепо да човек човека служи. Но не може да се одлучи, да живи оваким животом због своје жене.

Незнање немачких ђака.

Како је непотпуно знање немачких ђака о уставу о томе је навео један карактеристичан пример проф Отон Мајер у једном педагошком часопису. Мајер је хтео да дозна, колико знају његови ученици о уставу, те им је ставио неколико питања. Одговори су били ужасни. На питање, ко доноша законе у Пруској од 39 ученика само је 5 дало тачан одговор. Осамнаест ученика одговорило је, да у Пруској има један законодавац, а један није знао дати никаквог одговора. На питање ко доноша у Пруској законе, били су овакви одговори: Цар доноша законе. Министри. Цар, канцелар и министри или канцелар и заступничко веће. На питање Мајерово, шта је то савезнички савет, одговорили су ученици овако: Савезнички савет сачињавају велики достојници, Савезнички сенат је тројни савез Савез већих вароши у Немачкој Савез више држава За највеће чиновнике Пруске сматрају ученици, краља, канцелара и генерале

Млад изумевач.

Из Њујорка јављају, да је у Сан Лују један младић од 17 година, по имену Бернајс Џонсн пронашао нов, усавршен телефон без жица Стручњаци су се врло повољно изразили о овом проналаску, и већ се састало друштво, које овај проналазак купило од младог проналазача за 25 хиљада долара и осим тога осигурали су му 250 долара месечно и половину интереса од основног капитала од 100 хиљада долара да би без бриге могао радити на усавршавању свог проналаска. Справу за овај телефон још држе у тајности, но „Американ Њујорк“ саопштава, да је справа врло проста и мала и да је сваки човек комодно може носити у малом сандучету собом

Побеснео коњ

Како из Париза јављају, при коњској утакмици у Шантилу десила се велика несрећа. Кад је изведен на тркалиште коњ „Тритон II.“ одједном је побеснео и кроз силан свет пројурио у оближњу шуму. У свом трку погазио је осам особа које су све тешко рањене. Једно дете је на месту убио Наређена је строга истрага, јер се држи да су том коњу уштрцали раздражујућа средства испод коже, да би на тркалишту однео победу, но да су та средства тако јака била, да је услед коњског дејства побеснео.

Борба са Циганима.

Из Вратиславе јављају о крвавој борби са Циганима, која је стала више жртава. Догађај тај описују овако: Један циганski караван, напао је близу од руске границе два властелинства и два свратишта Дошло је до крваве борбе, у којој је шесторо остало на месту мртвих, а више је тешко рањених Цигани су на троје кола однели оно што су покрали и поотимали. Војска и полиција похитали су одмах за њима у потеру, али разбојничке Цигане још не нађоше.

Судбина цариградских паса.

Један француски лист донесе слику цариградских паса, како проводе своје дане на малим острвима, где су их одвели да проведу своје последње дане. Цариградски пси живели су пре од отпадака, што су по улицама нашли. Данашњој

влади није се ово допало, јер је са здравственог гледишта шкодљиво, те су тако до 20 хиљада паса однели на два мала острва. Ово је са здравственог гледишта умесно, а непријатно је било слушати и оно силно урликање и гложење паса, тако исто је било гадно видети многе рањене, болесне псе, које је човек на сваком кораку су сретао. Пошто их нису хтели убити, то пренесу женке на једно, а псе на друго острво, те их ту ране док су живи. Овим се хтело да избегне мучење паса, но то не само да није отклоњено, него је штавише увећано, јер причају људи, да је жалосно гледати оне псе, како живе на тим острвима. Живи и цркнути пси чине одвратну слику, а поред тога куже и ваздух. Тако изгледа слика прогнаних паса.

Позив на претплату. 1. септембра отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 70 потура. Уједно учтиво умољавамо наше поштоване претплатнике, којима крајем августа истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец септембар обновити како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

Нови Сад, 3. септембра 1910. године.

Пшеница прве каквоће стара — к — п до — к —
Пшеница нова 19 к 40 п до — к — п.
Пшеница средња 18 к 20 п — до к — п
Пшеница лакша 17 к 60 п до — к — п.
Наполица нова — к — п до — к. — п.
Јечам стари 11 к 40 п до — к — п.
Зоб нова 13 к 60 п до — к — п
Кукуруз у зрну 10 к 80 п до — к — к
Кукуруз у клипу нов — к — п до — к — п.
Маст 176 к — п до — к — п.
Сланина 174 к — п до 182 к. — п
Сланина пушена 174 к — п до 182 к п
Пасуљ 20 к — п до 22 к — п
Лук — к — п до — к — п
Свињи угојени тешки 104 до — п.
Свињи средњи 100 до — п.
Свињи лаки 94 до 96 п
Теоци 68 70 по комаду
Овци пар 20–30 пр. пар
Јагњци 48 - 52 по пару.

(Цене су у круна)

Стање воде под Новим Садом

2 септембра било је 4 83
3 септембра било је 4 95

ПРИПОСЛАНО*)

Нове неистине у „Бранику“.

У 188. бр. „Браника“ штампана је белешка: „Истрага у српској манастирској штампарији“, у којој се вели: Тако је у српској манастирској штампарији поведена истрага због 11½ покварених табака Матиног „Шематизма“, који коштају К 1.437·50

Пре свега ваља констатовати то, да у мојој одлуци стоји 12½ табака, а овде ево, 11½ па које стоји?

У ствари је пак ово: Ја сам наредио прештампавање табака: 7, 8, 14, 19, 23 а затим 10, 11 и 17. Ови последњи табаци 10, 11 и 17 нису прештампани па не могу никога ни теретити. Истина, показују се ту добри и рђави табаци, али су то рђави једни и други.

Први табаци 7, 8, 14, 19 и 23 прештампани су, и та ствар стоји свако: Наредио сам, да се прештампају 7 и 14 зато, да може ући кратка биографија Њ. С. српског патријарха Лукијана Богдановића, јер су ти табаци били штампани пре избора Ово сам јавио и народно-црквеном тајнику, и биографију потражио, а он ме је упутио на дра Хајдина. И овим прештампавањем, држим да сам учинио своју дужност за коју не могу бити каштигован. Даље 8 табак је прештампан да поред фондова и заклада уђу податци о њиховом постанку. На то ме је упозорио главни књиговођа Влада Јовановић, који ми је велики део података дао, а остало сам покупио сам. И тако се види, да је овај табак прештампан у интересу ствари, јер сада код сваког фонда имамо све скупљено.

За 19. табак стоји ово: Црквена општина карловачка дала је врло лоше податке, а кад је на то упозорена, поднела је потпуно исправне, те је табак прештампан по моме упутству, да се очува углед прве општине у митрополији. Тај би табак теретио ту црквену општину, и како се мора платити, а она то неће да учини, то ћу ја платити. Напослетку 23 табак је прештампан, јер се показала потреба због исправке неких података, али из целога излази то, да би мене могао уопште теретити 19. табак.

Имам констатовати то, да сам о свему овоме поднео извештај саборском одбору са отштампаним делом. Но сабрски одбор није тај извештај сачекао и потражио, него ме је без тога осудио да платим К 1 500 за покварене табаке. Даље имам констатовати, да код овако огромног рада може бити покварених табака и увек се штета надокнади тим што се цена делу подигне Овде би се штета попунила са неколико потура по поједином примеру, па и опет толика ларма, читава хајка противу потписаног.

Ако би се обишао тај пут, којим иду све организације у оваким приликама, онда је у реду да се ствар упути суду, да штету и накнаду пресуди. Но кад то није учињено учинићу ја, јер не могу допустити, да ми се од моје зараде закида зато, што је тако појединцима по вољи.

Напослетку, цела ова кампања по „Бранику“ је удешена, да се неправедно реши ствар моје отправнине, на коју ме је присилио народно-црквени сабор. По ономе, што је у тој ствари учињено, изгледа, да ће свим поћи за руком, те ће и ова ствар поћи другим путем

Мата Косовац.

ИЗЈАВА.

Поводом, што је „Застава“ у вечерњем броју 142, од суботе 3. (16). јула 1910. године (Допис из Мехале а потписан је Мехалчанин) и вечерњем броју 175., од суботе 14. (27). августа 1910. године (Допис из Темишвара од 1/14. августа, а потписан је Гост) донела дописе у којима се оштро осуђује именовање пароха за Мехалу и из узрока што ме моји пријатељи известише, да се на мене сумња као на писца истих дописа, то овим у хатар истини изјављујем, да ја споменуте дописе нисам написао, нисам „Застави“ послао и немам правог знања ко је писац оних дописа.

Кетфељ, 2. (15.) септембра 1910.

Светолик Јовановић,
парох.

Потрђујемо, да г. Свет Јовановић није писао никакве дописе из Мехала. Ур

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу. Пр. ур. „З.“.

Мануфактурна радња
Васе Јовановића
Бела Црква
потребује 2 помоћника, који могу одмах ступити.
1256 1–3

Берберска радња
Лазе Петровића
у Лединци (Срем)
потребује једног млађег помоћника. Ступање одмах.
1256 1–2

19514. szám.
Kig. 1910.

Árlejtési hirdetmény.

Ujvidéki szab. kir. város tanácsa intézményeinek állatállománya részére az 1910. évi október havától az 1911. évi szeptember hó végéig szükséges zab biztositására a folyó évi szeptember hó 23 án délelőtt 10 órakor zárt ajánlati versenytárgyalást fog a polgármesteri irodában megtartani.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy a körülbelül 700 métermázsa sabszükségletre nézve ajánlateikat a jelzett időpontig és helyen annál is inkább benyujtsák mert az elkésetten érkezett, kellően fel nem szerelt a vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek

A szállitandó zabból lezárt zsákban legalább két kilogramm minta gyánát az árlejtés időpontjáig beküldendő

Megjegyeztetik, hogy a városi tanács fentartja magának ama jogot, hogy a szállitásra kiirt mennyiségnél 25%, kal többet avagy kevesebbet rendelhessen meg. A közelebbi feltételek a gazdasági hivatal 33/b. számu irodájában a hivatalos órák alatt betekinthetők.

Ujvidék szab kir. város tanácsa, 1910. évi szeptember hó 15 én.

Profuma Béla s. k
alpolgármester.

1253 1—1

ПАЖЊА
онима који пате од жуљева и знојења ногу.

„МАГНИФИК“ је непобитно средство за одстрањивање жуљева потпуно нестаје. **Цена је 1 кр. 50 ф.**

„КОНТРАСУДОР“ је сигурно успевајући минерални прашак, против знојења ногу или осталог тела. **Цена је 1— круна.**

У Новом Саду једини заступник, **WEISS VILMOS** власник стоваришта ципела, Франц Јосифов трг бр. 3. (Вагнерова палата).

Уједно препоручујем богато снабдевено стовариште,

☛ Амерички, Енглески „КОБРАК“ ☚ 494 1—

као и за децу хигијенских ципела уз солидну послугу и утврђене цене.

КОМИСИОНЕР
школски књига, тисканица писанака издања
СРПСКЕ МАНАСТ. ШТАМПАРИЈЕ
у
Сремским Карловцима
за целу Угарску, Хрватску и Славонију.

НАЈВЕЋА
издавачка књижарница школских књига
Милана Ивковића
Нови Сад, (Ujvidék).
На школским књигама даје
☛ највећи рабат ☚
Препоручује своје велико стовариште на мало и велико (en gros).
Канцеларијског и концепт - папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће. сунђера, писаљака, таблица и све остале приборе за школе и канцеларије.
☛ Све по јефтиној цени него игде. ☚
Послуга брза и тачна.
Списак школских књига и канцеларијског прибора шаљем бадава. 1173 16—22

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.